

MOZART i »MISERERE«

Jedno od najglasovitijih glazbenih ostvarenja u svijetu je sigurno *MISERERE* za 9 glasova i dva kora. Pripisuje se papinskom crkvenom kompozitoru GREGORIO ALLEGRI (1580—1652), koji je, navodno, komponirao 1630., kako navode neki glazbeni povjesničari. Drugi opet drže da je kompozicija još starija, a da ju je ALLEGRI samo preradio.

To je i jedno od najneobičnijih glazbenih djela u svijetu. Izgleda neobjašnjivo, upravo neprijatno djelovanje na slušatelje, s obzirom na jednostavnu, čak bi se moglo reći i primitivnu partituru. U njoj se ista glazba tako često ponavlja kao neki reci psalma i to ne manje od 50 puta.

Nadalje, ta kompozicija od starine važi kao tako sveta, da se smjela pjevati samo u Sikstinskoj kapeli, a prijepis partiture za druge bio je zabranjen od Pape pod prijetnjom izopćenja.

Jedan koji je bezuvjetno htio imati prijepis te kompozicije, bio je austrijski car Leopold I, djed carice Marije Terezije. Preko poslanika u Rimu njemu je stvarno uspjelo kod Pape Inocenta XI isposlovati jedan prijepis partiture. Papa nije mogao odbiti želju svom najvjernijem sinu Crkve i pobjedniku nad Turcima. Ali po izričitoj naredbi Pape prijepis je odobren tako, da se isključivo izvede u carskoj dvorskoj kapeli i nigdje drugdje. U Beču je nastalo veliko razočaranje, kada je stigao prijepis. Ni najboljim pjevačima nije bilo moguće izvesti onako, kako je to izvedeno u Sikstinskoj kapeli. Car je smatrao da ga je prevario dirigent papinske kapele, koji je donio prijepis. Javio je to u Rim i Papa je odredio istragu. Rezultat: potpuna rehabilitacija papinog dirigenta i činjenica, da se način, kako se izvodio *Miserere* u Rimu, uopće ne može izraziti notama, a posebno ne na način kako je napisan u prijepisu.

Papa je bio pripravan poslati u Beč svoju kapelu, ali je 1683. g. nastao rat sa Turcima i car nije imao više nikakve prigode da se to izvede.

Gotovo 100 godina kasnije, 1770. g. došao je tadašnji 14. god. MOZART u Rim sa svojim ocem, te je uživao posebnu milost pape Klementa XIV. Kako je početkom korizme napeto iščekivao ponovno izvođenje »*Miserere*«, zamoli Mozart Pape: »Vaša svetosti, dajte mi jedan prijepis toga!« — »Sine moj, to ti ne mogu«, odgovori Papa, »jer to djelo nije moje nego crkveno vlasništvo«. Mozart je to odano primio na znanje. Kada je prvi put slušao probu izvođenja »*Miserere*«, smjesta je požurio kući i napisao note. Prigodom samog izvođenja nadopunio je tako rukopis. Njemu, tako darovitom, uspjelo je notama izraziti sve one nijanse, koje su inače bile tajna učinka. Donio je Papi manuskript i rekao: »Vaša svetosti, Vi niste mogli zabraniti mojim ušima slušanje«. Smiješeći se blago i sluteći buduću veličinu toga dječaka odgovorio je Klement: »Što si ti sama sebi stekao ne mogu ti oduzeti«.

Miserere od Allegria sa Mozartovim zabilješkama prvi put je tiskan 1771. g. u Londonu, a kasnije u Parisu i Leipzigu.

Od tog vremena to glasovito djelo postalo je opće dobro čitavoga svijeta.

Z. G. ANDERLE

Preveo s njemačkog
Branimir Župančić

PRIKAZI

MOLITVA NA HRIDI

U izdanju Vijeća franjevačkih zajednica iz Zagreba i Provincijalata sestara franjevačica iz Bijeloga Polja kraj Mostara, nedavno je Jugoton objelodanio kazetu s dvanaest marijanskih skladbi od jedanaest skladatelja. To je poseban doprinos spomenute sestarske zajednice iz Bijeloga Polja proslavi skorašnje Marijanske godine i obilježbi stote obljetnice rođenja znamenitih hrvatskih duhovnih skladatelja Bernardina Sokola i Krste Odaka. Na kazeti su četiri potpuno nove skladbe, što je prava rijetkost za tu vrstu kazeta. Tu su: Molitva na hridi (M. Božić — Š. Marović), Majčina molitva (M. Božić — M. Martinjak), Pozdrav Mariji (V. Nazor — N. Njirić) i Ribar (V. Nazor — A. Klobučar). Pjesme izvodi solistica-mezzosopran s *Bibijana Curlin*. Na orguljama je prate Anđelko Klobučar i Hvalimira Bledšnajder, a za glasovinom M. Šimatović. Likovnu opremu kazete izradio je akademski slikar Anđelko Mikulić.

Jakov BUBALO

GRAMOFONSKA PLOČA I KAZETA
IVANA ŽANA

Mladi kompozitor Ivan Žan nedavno je izdao kazetu i gramofonsku ploču na kojima su njegova vlastita djela. Sadržaj kazete je religiozno pučkog karaktera, osim dakako klavirskog tria koji se približava suvremenom glazbenom izražaju. Tako se na kazeti, uz pučku misu, nalazi i pet psalama, fantazija za orgulje i spomenuti trio.

Gramofonska ploča sadrži opsežniji opus koji nam približava autora, njegovu kreativnost i želju za novim glazbenim izrazima. Upravo ta želja i traženje, očito je u *Concertinu*, *Klavirskom triu* i *Sonati za violinu*. Ova tri djela izvedena su od studenata Muzičke akademije u Beču, gdje je i Ivan Žan diplomirao kompoziciju.

Skladbe koje su bliže tradicionalnom zvuku, ali koje unatoč tome zvuče svježije i autentično, su: *Te Deum* i *Metodijevo predstavljanje*. Dramski i lirski ugodaji, raspjevane dionice, formalna jednostavnost i preglednost uz majstorsku orkestraciju glavna su obilježja *Te Deuma*. Izražajnim pjevanjem sopranistice Estere Pilj, tenora Želimira Puškarića te renomiranog basa Franje Petrušanca, skladba *Te Deum* doživjela je pod ravnanjem autora, uz dobru suradnju opernog orkestra iz Zagreba, svoju praizvedbu.

Kazeta i ploča mogu se kupiti u Ćirilometodskoj knjižari i Institutu za crkvenu glazbu na Kaptolu 29, 41000 Zagreb

M. MARTINJAK

IVAN LUKAČIĆ, OFM. CONV.
(1585—1648) SACRAE CANTIONES

Moteti za 1—5 glasova. Uvod, transkripcija, obradba:

Ennio Stipčević. Cijena 10.000 din.

Narudžbe: UPRAVA VERITAS, Miškinina 31, 41000 Zagreb

TRI ZBIRKE VIŠEGLASNIH SKLADBI
a cappella i uz pratnju orgulja

Narudžba: Institut za crkvenu glazbu
KBF

41000 Zagreb, Kaptol 29

Cijena 5.000 din.